

ÁRRAN

Julevsáme guovdásj
Lulesamisk senter

Seminar om samisk kultur,
språk og reindrift i det lule- og
pitesamiske området

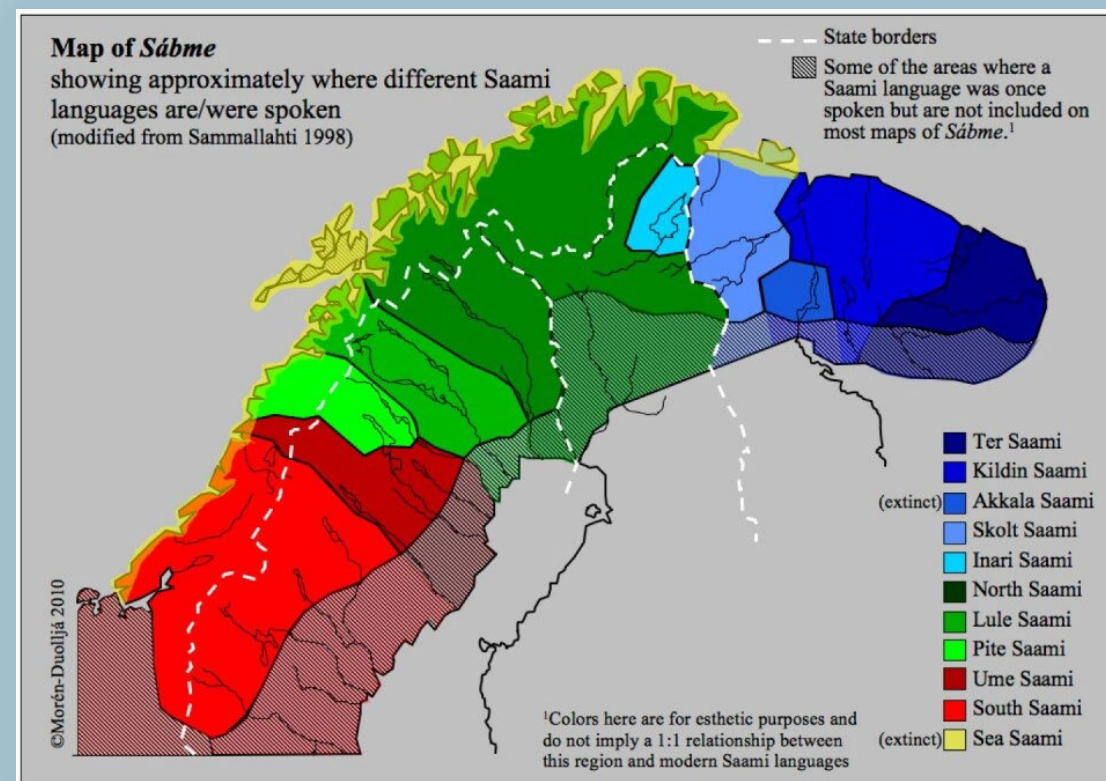
Jørn-Robert Knutsen

Giellarádevadde/språkrådgiver

SNL: Faktaside om samiske språk

De samiske språkene, med fokus på Lule, pite, og nordsamisk

- **Samiske språk**

- Oversikt over de ulike samiske språkene
- Variasjoner mellom språkene
- Geografiske områder og dialektvarianter
- Potensielle fallgruver ved feil ordbruk
mellom språkene

- **Lulesamisk**

- Utbredelse og antall språkbrukere
- Språklige likheter og forskjeller
mellom språkene

- **Generelt om de samiske språkene**

- **Oversikt over de ulike samiske språkene**

Det finnes minst 10 ulike samiske språk, hvorav 9 er levende i dag

Vestsamisk:

Sørsamisk
Umesamisk

Pitesamisk
Lulesamisk
Nordsamisk

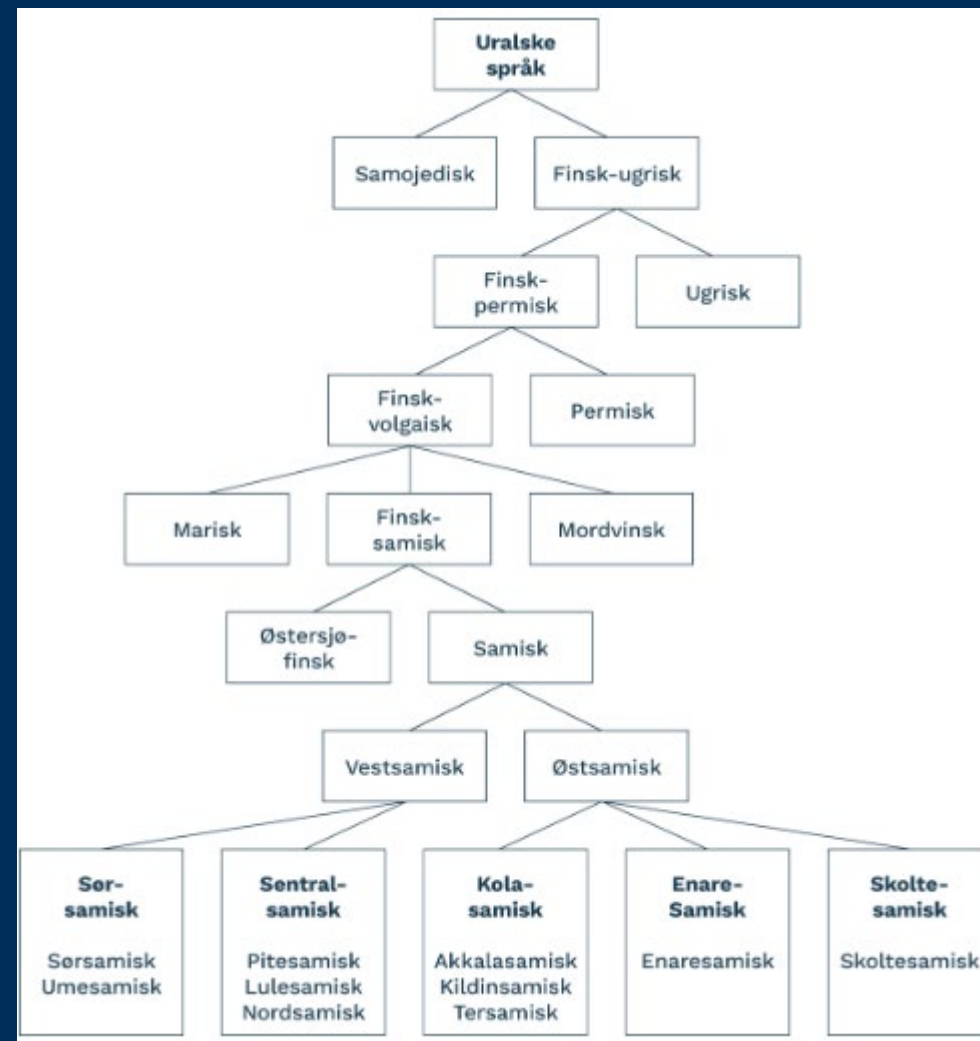
Østsamisk:

Enaresamisk

Skoltesamisk

Akkalasamisk
Kildinsamisk
Tersamisk

} Kolasamisk

Kilde: SNL

○ Generelt om de samiske språkene

➤ Oversikt over de ulike samiske språkene

I Norge har vi 3 offisielle samiske språk:

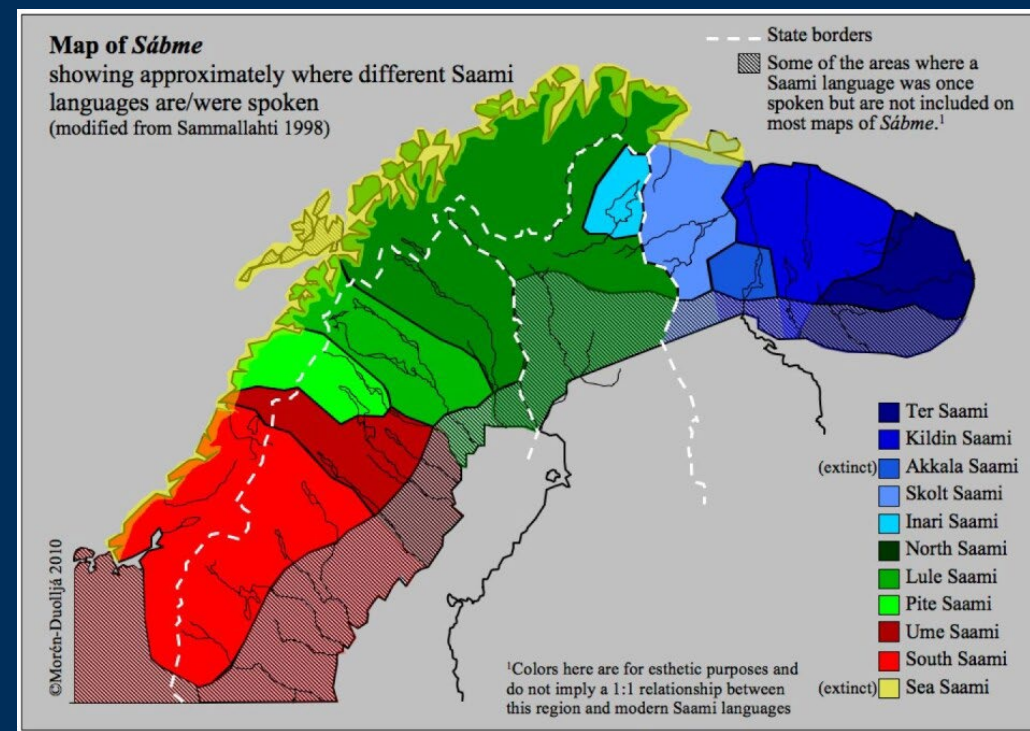
Sørsamisk

Lulesamisk

Nordsamisk

Men vi har også 2 samiske språk som også *tilhører* Norge, som er i en revitaliseringsprosess.

Pitesamisk og skoltesamisk

Alle de samiske språkene er truede språk,
her med skaleringen UNESCO bruker

Safe / Trygg (5): ingen av de samiske språkene

Vulnerable / Sårbar (4):

Definitely endangered / Definitivt truet (3): nordsamisk i Norge

Severely endangered / Alvorlig truet (2): inarisamisk,
sørsamisk, lulesamisk

Critically endangered / Kritisk truet (1): pitesamisk, umesamisk,
skoltesamisk, tersamisk

Not in use / Ute av bruk (0): akkalasamisk, kemisamisk

Variasjoner mellom språkene

- Språklige likheter og forskjeller mellom språkene
- Like på mange måter:
 - Ofte samme ordrøtter
 - Endelsene kan være helt forskjellige, og det blir ikke alltid tolket riktig pga. endringer i endelsene.
- Lulesamisk → nordsamisk

Stor forskjell i bruk av:

- Hjelpeverb, *F.eks:* «Å være», og «å ha»

Negeringsverb (nektelsesverb) som **ikke**

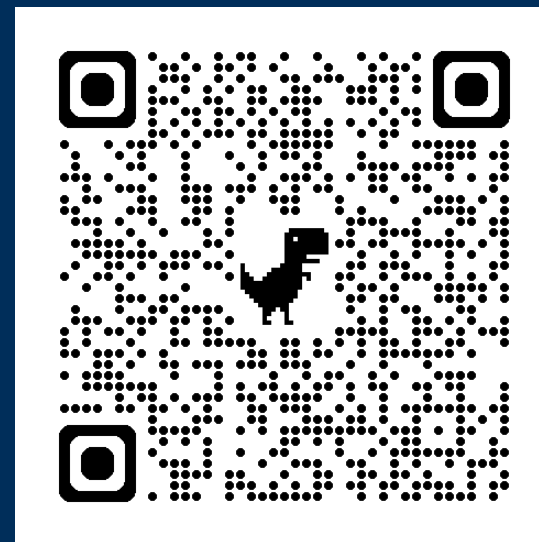
- Lule –og nordsamisk har helt forskjellige system.
 - Lulesamisk → pitesamisk
- En variant i pitesamisk som er veldig lik lulesamisk, og en variant som er veldig lik sørsamisk og dermed helt forskjellig fra lulesamisk

- Potensielle fallgruver ved feil ordbruk mellom språkene:

Grunnleggende forskjeller

- Ord med helt forskjellig(e) meninger:
- Til eks. standardfrase : Er du *gift*? (ekteskapelig kontekst)
- Lulesamisk: Le gus válldum / er du gift?
- Nordsamisk: Le go náitalan/ er du gift?
- Lulesamisk → nordsamisk: Har du blitt tatt (seksuelt)?
- Lokale forhold

Lulesamiske språkbrukere i Hábmer-Hamarøy

Morsmålsbrukere

Aktive

Snakker *aktivt* om de fleste temaer.

Passive

Oppvokst med språket, bruker sjeldent.

Ikke- morsmålsbrukere

Passive

Lært nok gjennom eksponering til å forstå det meste som blir sagt, men bruker språket sjeldent

Lærende

Aktiv læring gjennom skolesystemer, med store individuelle forskjeller.

Passive

Lært nok til å forstå en god del, men bruker ikke dette aktivt.

Aktive

Bruker det de har lært så ofte som mulig.

GIJTTO MUV ÅVDÅS!
TAKK FOR MEG!